

Datum : 03-09-2020
Kenmerk : 20200009
Aan : het college van B en W van de Gemeente Oss
Betreft : Gevraagd advies Regionale Ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023

Geacht college,

Op 7 juli 2020 is in een regionale videobijeenkomst de notitie Regionale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor bewoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023 toegelicht. Aan de regionale ASD's werd gevraagd hierover voor 8 september een advies uit te brengen.

De ASD brengt hierbij haar advies uit.

Voor de leesbaarheid hanteren we hierna voor de betreffende nota de naamgeving Ontwikkelagenda Psychische Kwetsbaarheid (OPK).

Algemeen:

Onze eerste en algemene indruk is dat met de nota OPK de samenwerkende gemeenten maar vooral de centrumgemeente Oss een zeer ambitieus opgezet plan presenteren.

In de uitwerking van de diverse benodigde voorzieningen en de daarvoor noodzakelijk geachte samenwerkingsafspraken tussen alle actoren betrokken bij de brede doelgroep psychisch kwetsbare burgers herkennen wij veel van door ons eerder uitgebrachte adviezen.

Wij waarderen bijzonder hoe uw ambtenaren met de door ons eerder in diverse (voor)overleggen ingebrachte bemerkingen en adviezen zijn omgegaan. In menig opzicht zijn we daardoor samen dichter bij de behoeften van de burgers rondom Wmo en Participatie gekomen.

Wij noemen de nota OPK zeer ambitieus omdat er nog veel werk verzet moet worden alvorens het beoogde einddoel bereikt wordt.

Wij voorzien problemen in de haalbaarheid onder andere in termen van tijd, de inzet en bereidheid bij de benodigde partners en botsende vigerende wet- en regelgeving.

Uiteindelijk zal met name de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente(n) duidelijk moeten zijn voor alle burgers. Dit draagvlak zal slechts bij brede politieke en maatschappelijk steun tot stand kunnen komen.

In onderstaande adviezen komen wij hierop terug.

Tijd:

De nota OPK hanteert een tijdhorizon van 4 jaar(2020-2023). Hiervan is echter al bijna 1 jaar voorbij alvorens er een start gemaakt kan worden met de uitvoering van de noodzakelijke acties.

De tijd heeft eerder geleerd dat het op 1 lijn krijgen van alle noodzakelijk hierbij betrokken organisaties en instanties veel energie en tijd vraagt. Alle partijen zijn werkzaam in de voor hen geldende huidige wet- en regelgeving. Zij kennen veelal een beleidsvisie en uitvoeringsplan die zich over meerdere jaren uitstrekken. Met hun eigen organisatie en hen controlerende organen alsmede hun financiers zullen zij intensief en langdurig overleg nodig hebben. Een tijdpad van krap drie en een half jaar is daarvoor veel te kort.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert

Neem meer tijd om tot het gewenste doel te komen. Probeer wel tussentijds haalbare stappen te zetten en deze te implementeren in samenspraak met elke organisatie die dat op verantwoorde wijze kan waarmaken. Maak daarvoor jaarplannen en stel deze steeds bij aan de actualiteit. Deze jaarplannen dienen bij te dragen aan het bevorderen van het uiteindelijk na te streven doel zoals nu verwoord in de nota OPK. Blijf daarbij een aanjager om met partijen voortgang te houden en snelheid in het proces na te streven.

Inzet en bereidheid deelnemende partijen:

De haalbaarheid van de doelstelling van de nota OPK staat of valt of alle betrokken organisaties en instanties bereid zijn con amore de benodigde stappen in het proces te zetten. Het vraagt namelijk veelal het opgeven van een deel van hun autonomie en soms zelfs van een aanpassing van hun eigen doelstelling en activiteiten aan doelgroep(-en).

Dit vraagt visie en vergt dat bestuurders over hun eigen grenzen heen kunnen kijken in het belang van de burgers van alle regionaal samenwerkende gemeenten.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert

Schenk heel veel aandacht aan de procesgang en met name aan de gevoeligheden die het bij de deelnemers kan oproepen. Houd steeds het algemeen belang voor ogen: dat van de psychisch kwetsbare burgers in het regionaal samenwerkingsverband! Dit belang moet leidend zijn en niet vertroebeld worden door organisatie- en/of bestuurdersbelangen.

Stel een deskundig, enthousiast en zeer betrokken procesmanager aan die het krediet krijgt van alle instanties. Het zal bij voorkeur iemand moeten zijn van buiten de deelnemende partijen die bij voorbaat een groot vertrouwen bij alle deelnemers geniet.

Zorg dat deze "kartrekker" voldoende mandaat krijgt en speelruimte heeft om op soms onorthodoxe wijze het proces aan te kunnen jagen.

Huidige wet- en regelgeving:

De praktijk leert dat de huidige wet- en regelgeving vaak onduidelijk is en ruimte laat voor "afschuiven van verantwoordelijkheid" en het probleem bij de ander neer te leggen. Ook is de wet- en regelgeving in de uitvoering nogal eens tegenstrijdig en zeker niet in het belang van elke individuele burger.

Dat is op zich niet vreemd. In een samenleving die de eigen verantwoordelijkheid van de burger centraal stelt is er een soms vage grens te trekken wanneer die eigen verantwoordelijkheid ophoudt of niet meer genomen kan worden. Ook kan eigen verantwoordelijkheid bij de burger leiden tot het eigen belang voorop te stellen. Dat kan er toe leiden dat het belang van ieder ander in de samenleving onder druk staat of niet erkend wordt.

Een gemeente is met name die partij die de balans tussen het individueel belang en die van de samenleving in evenwicht dient te houden. Daarbij is zij meestal niet alleen afhankelijk van de eigen waarnemingen en onderzoek maar ook van andere instanties. Dit kan liggen op het medisch terrein, de uitvoerders van (zorg-)verzekeringswetten, gedragswetenschappers, zorg- en welzijnswerkers etc. Naast het niet kunnen en/of willen oppakken van de problematiek speelt de privacy wetgeving ook een rol bij het juist kunnen interpreteren van individueel vs. algemeen belang.

Als bij partijen in de keten niemand de verantwoordelijkheid wil of kan nemen voor de juiste hulpverlening ligt het uiteindelijk risico op dit moment volledig bij de (centrum)gemeente.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert

Voor de regionaal samenwerkende gemeenten heeft de uitvoering van de nota OPK alleen kans van slagen als er voldoende draagvlak is voor hetgeen er nodig is om psychisch kwetsbare burgers de juiste zorg, welzijn en huisvesting te bieden.

Dit vraagt op de eerste plaats op elke daarvoor geëigend moment in het proces van uitwerking instemming van alle betrokkenen. Maar nog belangrijker instemming en draagvlak bij de burgers. Goede en veelvuldige informatie op elke stap in het proces is van wezenlijk belang.

Uitleg over het hoe, het waarom, het wanneer, door wie en wat niet!

Naast goede informatie is het van belang om de burgers in de wijken mee te laten praten over de gewenste voorzieningen en het pakket aan activiteiten. Door hen in dit proces mee te nemen wordt het draagvlak bevorderd en de eigen verantwoordelijkheid vergroot. Dit zal een positief effect hebben op de ontwikkeling van alle nodige woon- en welzijnsvoorzieningen in de wijk/buurt en vermindert de weerstand bij het huisvesten van bijzondere doelgroepen in de buurt.

Bijzondere aandacht vragen we voor informatie aan de doelgroep psychisch kwetsbare burgers. Betrek hen zeker bij de verdere beleidsontwikkeling en maak optimaal gebruik van hun ervaringsdeskundigheid.

De politieke partijen binnen de samenwerkende gemeenten zijn daarbij eveneens aan zet. Zij kunnen hun achterban raadplegen en van informatie voorzien.

Op het moment dat de nota OPK wordt aangenomen in de respectievelijke gemeenteraden zijn zij mede verantwoordelijk voor het creëren van draagvlak onder de burgers.

De gemeenten dienen helderheid te bieden over tot welke niveau het individueel belang voorop staat en waar die van het algemeen belang van alle burgers in beeld komt.

Niet altijd zal dit in elke individuele casus mogelijk zijn. Maar elke gemeente moet er op voorbereid zijn om, binnen de grens van privacy, maximale duidelijkheid te geven over haar beslissing.

Wij adviseren om hierbij voor de burgers een onafhankelijke beroepsinstantie aan te wijzen die onderzoek kan doen en een gemeentelijk besluit kan toetsen.

Preventie:

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert

Schenk over de hele linie meer aandacht aan preventie. Door vroegtijdige signalering kan bijvoorbeeld afzondering en uitval in het onderwijs voorkomen worden. Zeker bij speciale doelgroepen dient dit bij alle partners in de keten voorop te staan.

Zorg dat er een laagdrempelig bereikbaar en juist bemenst punt is(bijvoorbeeld bij de gemeente) waar de professionals in het werkveld hun signalen kunnen inbrengen. Melding en afhandeling van signalen kunnen met inachtneming van de privacy wetgeving in behandeling worden genomen door een daarvoor door de samenwerkende partners aangestelde persoon of instantie.

Tot slot:

Met nogmaals de constatering dat hierbij een zeer ambitieuze notitie voorligt die zondermeer tot goede uitwerking uitnodigt hopen we met dit advies een bijdrage daarvoor te hebben kunnen geven.

Voor de verdere uitwerking van de ontwikkelagenda naar beleid en uitvoeringsregels bezit de ASD Oss, in het bijzonder leden binnen de kenniskring Wmo, ervaringsdeskundigheid en kennis om hieraan een bijdrage te leveren. Een uitnodiging daartoe zien we graag tegemoet.

De ASD Oss wenst u veel succes en inspiratie bij de verdere uitwerking.

Met vriendelijke groet,

Jaap Kool, voorzitter
Adviesraad Sociaal Domein

Mart van Wanrooij, voorzitter KK Wmo
Adviesraad Sociaal Domein